

Tabelul propunerilor și obiecțiilor prezentate privind proiectul metodologiei de calculare, aprobare și aplicarea a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice

Punctul propus spre modificare	Text conform proiectului	Redacția propusă de instituția care a prezentat avizul	Obiecțiile și argumentele ANRE privind acceptarea sau respingerea propunerii
Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova			
		Pe parcursul textului urmează a se substitui următoarele noțiuni, la cazul gramatical potrivit:	
	„întreprindere”	„entitate”	Nu se acceptă Considerăm necesară menținerea în textul Metodologiei a noțiunilor definite și utilizate în Legea cu privire la energia electrică, nr. 107 din 27.05.2016. Astfel, în Legea cu privire la energia electrică se utilizează noțiunea de „întreprindere electroenergetică” și nu de „entitate”.
	„active materiale pe termen lung”	„active imobilizate”	Se acceptă
	„anul de gestiune”	„perioada de gestiune”	Nu se acceptă „Perioada de gestiune” poate fi mai mare sau mai mică decât un an calendaristic. În scopuri tarifare este necesar ca perioada de gestiune să coincidă cu un an calendaristic. În acest context considerăm necesară utilizarea noțiunii „an de gestiune” pentru a evita echivocul în interpretarea acesteia.
	„consumuri”	„costuri” sau „cheltuieli” în dependență de context	Se acceptă
	„uzura”	„amortizare”	Se acceptă
	„active nemateriale”	„imobilizări necorporale”	Se acceptă
	„valoarea de bilanț”	„valoarea contabilă”	Se acceptă
	„valoarea de intrare”	„cost de intrare”	Se acceptă
	„SNC 3 „Componenta consumurilor și cheltuielilor întreprinderii””	„SNC „Cheltuieli””	Se acceptă
	„durata de utilizare utilă”	„durata de utilizare”	Se acceptă

	„reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale”	„reevaluarea activelor imobilizate”	Se acceptă
	„predarea în exploatare”	„darea în exploatare”	
Pct.10 (pct. 8 în redacție finală)	În cazul reevaluării imobilizărilor corporale și necorporale amortizabile, Metodologia prevede că valoarea maximă de creștere a amortizării în urma reevaluării, acceptabilă în tarif, se coordonează în prealabil cu Agenția și nu va depăși valoarea cumulativă a indicelui prețurilor în industria construcțiilor înregistrat în perioada de la anul reevaluării precedente și până în anul în care se efectuează reevaluarea curentă, publicat anual de Biroul National de Statistică al Republicii Moldova. De asemenea, în cazul reevaluării, nu se admite includerea în calculul tarifului a amortizării activelor, valoarea de restabilire a cărora deja a fost depreciată prin tarif.	Sintagma „ <i>în perioada de la anul reevaluării precedente și pînăcînd se efectuează reevaluarea curentă</i> ” de substituit cu textul „de la data ultimei reevaluări pînă la data reevaluării curente”	Se acceptă Sintagma respectivă se expune după cum urmează: „ <i>de la anul ultimei reevaluări pînă în anul reevaluării curente</i> ”
Pct.16 (pct. 13 în redacție finală)	Cheltuielile administrative (CGA _j) cuprind toate cheltuielile aferente activității aparatului de conducere, subdiviziunilor generale și administrative ale întreprinderii, cheltuielile întreprinderii cu caracter general și administrativ și anume: serviciile bancare, consultative, juridice, de audit, poștale, telecomunicații, de întreținere și exploatare a stațiilor de telefoane, comutatoarelor, faxurilor, instalațiilor de dispecerat, de radio și alte tipuri de telecomunicații utilizate pentru administrare, tipografice, cheltuielile pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor de evidență, de rapoarte, pentru pregătirea și reciclarea cadrelor, tehnica securității, pază, plata pentru arenda curentă, retribuirea personalului administrativ și comercial, uzura mijloacelor fixe cu destinație comercială, generală și administrativă, alte cheltuieli în conformitate cu SNC 3 „Componența consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”. Cheltuielile aferente retribuirii personalului administrativ și comercial se determină conform principiului descris în p. 14. Aceste cheltuieli se determină de către operatorul sistemului de transport pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, anul de bază (CGA ₀), se aprobă de ANRE pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei și, în fiecare an următor „j”, se actualizează în conformitate cu formula: $CGA_j = CGA_0 \times \prod (1 + CGA_j - X_2), \quad (14)$	Componenta cheltuielilor administrative urmează a fi adusă în concordanță cu Anexa 3 la SNC „Cheltuieli”, cu excluderea cheltuielilor care reprezintă cheltuieli de distribuire.	Se acceptă Punctul în cauză se expune în următoarea redacție: <i>„13. Cheltuielile administrative (CA_j) cuprind toate cheltuielile aferente activității aparatului de conducere, subdiviziunilor administrative ale întreprinderii, cheltuielile întreprinderii cu caracter administrativ și anume: serviciile bancare, consultative, juridice, de audit, poștale, telecomunicații, de întreținere și exploatare a stațiilor de telefoane, comutatoarelor, faxurilor, instalațiilor de dispecerat, de radio și alte tipuri de telecomunicații utilizate pentru administrare, tipografice, cheltuielile pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor de evidență, de rapoarte, pentru pregătirea și reciclarea cadrelor, tehnica securității, pază, plata pentru arenda curentă, retribuirea personalului administrativ, amortizarea mijloacelor fixe cu destinație, generală și administrativă, alte categorii de cheltuieli, stabilite în conformitate cu SNC „Cheltuieli”. Cheltuielile aferente retribuirii personalului administrativ se determină conform principiului descris în</i>

			<p>p. 12. Aceste cheltuieli se determină de către operatorul sistemului de transport pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, anul de bază (CA0), se aprobă de Agenție pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei și, în fiecare an următor „j”, se actualizează în conformitate cu formula:</p> $CA_j = CA_0 \times \prod(1 + IPCM_j - X_2), \quad (14)''$
S.A. „Moldelectrica”			
Pct.2	<p>2. Metodologia în cauză stabilește:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) structura și modul de determinare a cheltuielilor și veniturilor reglementate; 2) metoda de calculare a rentabilității activelor materiale pe termen lung; 3) modul de determinare, aprobare și aplicare a tarifelor; 4) modul de ajustare a tarifelor pentru perioada de valabilitate a Metodologiei. 	<p>Se propune înlocuirea cuvântului „cheltuielilor” cu cuvântul „costurilor” și de exclus cuvântul „veniturilor”;</p> <p>De înlocuit cuvintele „activelor materiale pe termen lung” cu cuvintele „imobilizărilor corporale”.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>A fost înlocuită sintagma „<i>activelor materiale pe termen lung</i>” cu sintagma „<i>imobilizărilor corporale și necorporale</i>”.</p> <p>Concomitent, considerăm inoportună excluderea și/sau înlocuirea cuvintelor „cheltuielilor” și „veniturilor” întrucât Legea cu privire la energia electrică operează anume cu aceste noțiuni (a se vedea art. 37, art. 86, art. 89 din Legea menționată).</p>
Pct.3	<p>3. Mecanismul aplicat la determinarea și reglementarea tarifelor se bazează pe principiul corespunderii tarifelor următoarelor criterii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) asigurarea stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării rețelelor electrice de transport și livrărilor de energie electrică către consumatori; 2) acoperirea cheltuielilor minime necesare pentru desfășurarea normală a activității reglementate și protecția mediului ambiant, cu utilizarea eficientă a capacităților de producție; 3) efectuarea unei activități eficiente și profitabile, ceea ce ar oferi operatorului sistemului de transport posibilitatea de a-și recupera mijloacele financiare investite în dezvoltarea, modernizarea și reconstrucția rețelei electrice de transport. 	<p>Se propune la lit. b) înlocuirea cuvântului „minime” cu cuvântul „strict”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>În conformitate cu prevederile art.8, alin(1), lit. e) din Legea cu privire la energia electrică, Agenția pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime inclusiv la transportul energiei electrice.</p> <p>Concomitent, conform prevederilor art. 15, alin. (7) din Legea menționată, operatorul sistemului de transport este obligat să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.</p>
Pct.4	<p>4. Prezenta Metodologie prevede stabilirea următoarelor tarife reglementate:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice (TFt) prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport, cu excepția energiei 	<p>Dat fiind faptul că schimbul transfrontalier poate fi efectuat de operatorul sistemului de transport al energiei electrice atât de tensiunea 400 kV cât și de alte nivele de tensiune. Reiese că și tarifele pentru</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Stabilirea unor tarife distincte pe tipuri de tranzacții (tarif pentru transportul energiei electrice pentru consumatorii din Republica Moldova și tarif distinct pentru transportul</p>

	<p>electrice transportate exclusiv prin rețelele electrice de transport de tensiunea 400 kV; 2) tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice (TFe) exclusiv prin rețelele electrice de interconexiune de tensiunea 400 kV.</p>	<p>serviciile de transport al energiei electrice trebuie diferențiate după acest principiu, și anume: a) tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport , în scopul livrării energiei electrice consumatorilor și furnizorilor din țară; b) tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul schimburilor transfrontaliere. Astfel se propune ca prezenta Metodologie să reglementeze modul de calculare, aprobare și aplicare a tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport, în scopul livrării energiei electrice și furnizorilor din țară</p>	<p>energiei electrice în cazul schimburilor transfrontaliere) are un caracter discriminatoriu și contravine Legii cu privire la energia electrică (a se vedea în acest sens prevederile art. 35, alin. (7) din Lege, conform căruia se interzice operatorului sistemului de transport să facă discriminare între contractele transfrontaliere și cele naționale). Concomitent, conform art. 35, alin. (8) din Legea cu privire la energia electrică, în cazul schimburilor transfrontaliere de energie electrică, operatorul sistemului de transport prestează serviciul de transport al energiei electrice la tarifele aprobate de Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi. În acest sens, de remarcat faptul că în art. 86, alin. (1) din Lege nu este prevăzută posibilitatea aprobării de către Agenție a tarifelor diferențiate pe tipul contractelor (transport intern sau pentru tranzacțiile transfrontaliere). În fine, menționăm că asupra necesității eliminării tarifelor diferențiate pe tipuri de contracte (după cum se propune de către Î.S „Moldelectrica”) s-a expus anterior și Secretariatul Comunității Energetice (ECS) în cadrul Raportului de implementare pentru anul 2013. Conform comentariilor ECS, stabilirea unor tarife distincte pe tipuri de tranzacții (inclusiv tranzacțiile de tranzit) nu este în concordanță cu principiile legislației comunitare a UE și necesită a fi eliminate. Concomitent, urmare a discuțiilor și propunerilor ulterioare, pct. 4 a fost expus în următoarea redacție: <i>„4. Prezenta Metodologie prevede aprobarea tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice (TF) prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport.”</i></p>
--	--	--	---

<p>Pct.9 (pct. 7 în redacție finală)</p>	<p>9. Reieșind din procesul tehnologic, specificul și structura rețelei electrice de transport, și bazându-se pe prevederile SNC, prezenta Metodologia stabilește, că la determinarea costurilor reglementate ale operatorului sistemului de transport (CRT) se includ următoarele cheltuieli: a) cheltuielile privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale (CAI); b) cheltuielile operaționale reglementate (COR); c) devierile tarifare (DVj-1). Aceste devieri, pozitive sau negative, care trebuie luate în calculul tarifului anului „j”, rezultă din diferența dintre parametrii planificați la stabilirea tarifelor și cei reali înregistrați în perioada precedentă de reglementare „j-1”. Devierile tarifare se determină în baza diferenței parvenite în perioada precedentă de la modificarea reală a următorilor parametri față de cei aplicați la stabilirea tarifului: cantitatea de energie electrică transportată, indicii de ajustare a costurilor de bază, profitul determinat în baza realizării planului investițional anual, modificarea costurilor din cauza factorilor obiectivi.</p>	<p>Devierile tarifare arătate la lit. c) nu pot fi considerate „cheltuieli” astfel, se propune de a le include în forma de calcul din secțiunea 3.</p>	<p>Nu se acceptă Devierile tarifare sunt cheltuieli reglementate recunoscute în structura tarifului. Faptul că mecanismul de corecție nu este inclus în SNC nu înseamnă că acesta nu poate fi inclus în cheltuielile reglementate. Or metodologia este actul în baza căruia este calculat tariful și nu actul în baza căruia se ține contabilitatea la întreprindere.</p>
<p>Pct.12 (pct. 10 în redacție finală)</p>	<p>12. Cheltuielile materiale (<i>CM_j</i>) cuprind cheltuielile legate de procurarea materialelor, pieselor de schimb, tuturor tipurilor de energie, combustibil, carburanți, lubrifianți, și alte resurse materiale necesare pentru asigurarea procesului tehnologic, întreținerea, exploatarea și reparația rețelelor electrice de transport și alte mijloace fixe cu destinație productivă, de întreținere și exploatare a mijloacelor fixe de producție ale unităților auxiliare ale întreprinderii (deservire, reparații, control, de telecomunicații, îndeplinirea normelor ecologice, de securitate, sanitare și de igienă, menținerea curățeniei și ordinii în unitățile de producție) în conformitate cu SNC 3 „Componența consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”. Cheltuielile materiale se determină pentru primul an de valabilitate a Metodologiei – anul de bază (<i>CM₀</i>) reieșind din cantitatea fiecărui tip de material necesar, determinată în baza normelor de consum și a analizei materialelor, pieselor de schimb, aparatelor, instrumentelor, mijloacelor de protecție personală și a utilajului de dispecerat utilizate în perioada precedentă de reglementare, pentru întreținerea și pentru exploatarea rețelelor electrice de transport în conformitate cu cerințele tehnice de exploatare și cu planurile de deservire tehnică și reparație a mijloacelor fixe, și reieșind din prețurile</p>	<p>Devierile Metodologiei fac trimitere la Standardele Naționale de Contabilitate 3, care au fost abrogate prin Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 118 din 06.08.2013. În locul lor prin același Ordin au fost aprobate SNC „Cheltuieli”. Sursa de informare cu privire la rata de schimb a monedei naționale față de dolarul SUA în anul „j” este indicată incorect, corect ar fi Ministerul Economiei, iar a ratei de schimb în anul „j-1” nu este indicată în general, această sursă fiind Banca Națională a Moldovei.</p>	<p>Se acceptă parțial Sintagma „SNC 3 „Componența consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”” a fost înlocuită cu sintagma „SNC „Cheltuieli””. Sursa de informare este indicată corect. Or, exercițiul de bază în stabilirea cheltuielilor acceptate în scopuri tarifare este actualizarea tarifelor, iar actualizarea nu poate avea loc în baza valorii prognozate a ratei medii de schimb ci doar în baza valorii efectiv înregistrate a ratei medii de schimb.</p>

	<p>minime de pe piață. Aceste cheltuieli se determină de operatorul sistemului de transport, se examinează și se aprobă de către ANRE ca fiind consumuri de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei. Pentru fiecare an „j” cheltuielile materiale se actualizează în conformitate cu următoarea formulă:</p> $CM_j = CM_0 \times \prod [(1 + IPCD_j - X_1) \times (1 + \Delta LR_j)] \times \left(\frac{LeiD_j}{LeiD_{j-1}} \right), \quad (10)$ <p>unde: $IPCD_j$ – indicele prețurilor cu amănuntul al SUA în anul „j”, publicat de către Departamentul Muncii al Statelor Unite ale Americii; X_1 – indicele de creștere a eficienței, destinat reducerii costurilor de transport al energiei electrice. Acest indice este stabilit constant pentru toată perioadă de valabilitate a Metodologiei în proporție de 20% din indicele prețului de consum al SUA, adică $X_1 = 0,2 \times IPCD_j$;</p> <p>$LeiD_j$ – rata medie de schimb a monedei naționale față de dolarul SUA în anul „j”, publicată de către Banca Națională a Moldovei; ΔLR_j – modificarea lungimii rețelelor electrice de transport în anul „j” față de anul „j-1”, care se determină conform formulei:</p> $\Delta LR_j = \frac{LR_j - LR_{j-1}}{LR_{j-1}}, \quad (11)$ <p>unde: LR_j – lungimea totală a rețelelor electrice de transport la finele anului de reglementare „j”; LR_{j-1} – lungimea totală a rețelelor electrice de transport la finele anului de reglementare „j-1”.</p>		
<p>Pct.13 (pct. 11 în redacție finală)</p>	<p>Cheltuielile de exploatare și întreținere a rețelelor electrice de transport și altor mijloace fixe de producție (CIE_j) includ: plățile pentru serviciile prestate de terțe părți pentru verificarea, deservirea tehnică, întreținerea, exploatarea și reparația rețelelor electrice de transport, mijloacelor fixe ale serviciului central de dispecerat, stațiilor electrice, punctelor de reglare și măsurare energie electrică, clădirilor, construcțiilor, mijloacelor de transport, mijloacelor tehnice de</p>	<p>Biroul Național de Statistică nu este indicat corect ca sursă de informare a indicelui prețului de consum din Republica Moldova în anul „j”, această sursă fiind Ministerul Economiei.</p>	<p>Nu se acceptă Sursa de informare este indicată corect. Or, exercițiul de bază în stabilirea cheltuielilor acceptate în scopuri tarifare este actualizarea tarifelor, iar actualizarea nu poate avea loc în baza valorii prognozate a IPC ci doar în baza valorii efectiv înregistrate a acestuia.</p>

	<p>dirijare, comandă, comunicații și semnalizare, aparatelor de măsurare și control, instalațiilor de protecție și securitate, sistemelor de automatizare, instalațiilor electrice și altor mijloace fixe de producție aferente activității de transport al energiei electrice. Cheltuielile de întreținere și exploatare se calculează pentru primul an de valabilitate a Metodologiei – anul de bază (CIE_0), și se determină în baza devizelor de cheltuieli aprobate, prețurilor pe piață, și contractelor încheiate cu terțe părți pentru efectuarea lucrărilor sus-menționate. Aceste cheltuieli se determină de operatorul sistemului de transport, se examinează și se aprobă de către ANRE ca fiind cheltuieli de bază pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei. Pentru fiecare an următor „j”, cheltuielile în cauză se actualizează în conformitate cu următoarea formulă:</p> $CIE_j = CIE_0 \times \prod(1 + IPCM_j - X_2), \quad (12)$ <p>unde:</p> <p>$IPCM_j$ – indicele prețurilor de consum din Republica Moldova în anul „j”, publicat de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova;</p> <p>X_2 – indicele de creștere a eficienței pentru reducerea costurilor de transport al energiei electrice. Acest indice este stabilit constant pentru toată perioadă de valabilitate a Metodologiei în proporție de 20% din indicele prețului de consum din Republica Moldova, adică $X_2 = 0,2 \times IPCM_j$.</p>		
<p>Pct.16 (pct. 13 în redacție finală)</p>	<p>16. Cheltuielile administrative (CGAj) cuprind toate cheltuielile aferente activității aparatului de conducere, subdiviziunilor generale și administrative ale întreprinderii, cheltuielile întreprinderii cu caracter general și administrativ și anume: serviciile bancare, consultative, juridice, de audit, poștale, telecomunicații, de întreținere și exploatare a stațiilor de telefoane, comutatoarelor, faxurilor, instalațiilor de dispecerat, de radio și alte tipuri de telecomunicații utilizate pentru administrare, tipografice, cheltuielile pentru procurarea rechizitelor de birou, formularelor de evidență, de rapoarte, pentru pregătirea și reciclarea cadrelor, tehnica securității, pază, plata pentru arenda curentă, retribuirea personalului administrativ și comercial, uzura mijloacelor fixe cu destinație comercială, generală și administrativă, alte cheltuieli în conformitate cu SNC 3 „Componenta consumurilor și cheltuielilor întreprinderii”. Cheltuielile</p>	<p>Se propune de a expune în redacție nouă prima propoziție după cum urmează: <i>„Cheltuielile administrative reprezintă cheltuieli aferente organizării, deservirii și gestionării entității în ansamblu. Componenta cheltuielilor administrative este prevăzută în SNC „Cheltuieli””.</i> Totodată, în formula (14) s-a comis o eroare tehnică. Se propune ca, în loc de $(1 + CGA_j - X_2)$ de scris $(1 + IPCM_j - X_2)$</p>	<p>Se acceptă parțial Prevederea în cauză fost redactată după cum urmează: <i>„Cheltuielile administrative (CAj) cuprind toate cheltuielile aferente activității aparatului de conducere, subdiviziunilor administrative ale întreprinderii, cheltuielile întreprinderii cu caracter administrativ și anume: serviciile bancare, consultative, juridice, de audit, poștale, telecomunicații, de întreținere și exploatare a stațiilor de telefoane, comutatoarelor, faxurilor, instalațiilor de dispecerat, de radio și alte tipuri de telecomunicații utilizate pentru administrare, tipografice, cheltuielile pentru procurarea rechizitelor</i></p>

	<p>aferente retribuirii personalului administrativ și comercial se determină conform principiului descris în p. 14. Aceste cheltuieli se determină de către operatorul sistemului de transport pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, anul de bază (CGA₀), se aprobă de ANRE pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei și, în fiecare an următor „j”, se actualizează în conformitate cu formula:</p> $CGA_j = CGA_0 \times \prod (1 + CGA_j - X_2), \quad (14)$		<p>de birou, formularelor de evidență, de rapoarte, pentru pregătirea și reciclarea cadrelor, tehnica securității, pază, plata pentru arenda curentă, retribuirea personalului administrativ, amortizarea mijloacelor fixe cu destinație, generală și administrativă, alte categorii de cheltuieli, stabilite în conformitate cu SNC „Cheltuieli”. Cheltuielile aferente retribuirii personalului administrativ se determină conform principiului descris în p. 12. Aceste cheltuieli se determină de către operatorul sistemului de transport pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, anul de bază (CA₀), se aprobă de Agenție pentru toată perioada de valabilitate a Metodologiei și, în fiecare an următor „j”, se actualizează în conformitate cu formula:</p> $CA_j = CA_0 \times \prod (1 + IPCM_j - X_2), \quad (14)$
<p>Pct.18 (pct. 15 în redacție finală)</p>	<p>18. Alte cheltuieli operaționale (CA_j) se determină anual conform formulei:</p> $CA_j = ITP_j + CFR_j, \quad (16)$ <p>unde: ITR_j – impozitele, taxele și plățile calculate anual. Întru excluderea dublării la calcularea tarifelor, aceste cheltuieli nu se includ în cheltuieli generale și administrative după cum se duce evidența; CFR_j – cheltuielile aferente fondului de rulment în anul “n”, care se determină conform formulei:</p> $CFR_j = \frac{\alpha}{365} \times (COR_j - CA_j + ITP_j) \times Rr_j \quad (17)$ <p>unde: α – necesitatea în fond de rulment, exprimat în zile de facturări anuale. Prin Metodologie se stabilește α = 10 zile,</p>	<p>Se consideră că „în alte cheltuieli operaționale”, contrar prevederilor SNC și contrar prevederilor Legii (art.87, alin.3) este inclusă o formulă de calcul a cheltuielilor aferente fondului de rulment. Se propune ca să se accepte componența altor cheltuieli ale activității operaționale prevăzută în SNC „Cheltuieli”.</p>	<p>Nu se acceptă Nu poate fi acceptată în scopuri tarifare componența „Alte Cheltuieli” prevăzută în SNC „Cheltuieli” deoarece trebuie acceptate doar cheltuielile strict necesare pentru desfășurarea activității reglementate. Faptul că metodologia se bazează pe SNC nu înseamnă că metodologia trebuie să permită includerea în structura tarifelor a tuturor cheltuielilor menționate în SNC. Totodată, de notat că menirea fondului de rulment este de a acoperi deficitul de mijloace financiare cauzat de decalajul dintre data de achitare a costului pierderilor de energie și data de colectare a veniturilor pentru prestarea serviciilor de transport.</p>

	<p>determinată în baza regimului de achitare a plăților pentru serviciului de transport al energiei electrice, conform actelor normative în vigoare și a regimului de plăți pentru necesitățile operatorului sistemului de transport și de sistem (procurări de materiale, achitări de servicii, etc.);</p> <p>Rrj – rata de rentabilitate în anul „j” a activelor, determinată în conformitate cu prevederile din Secțiunea 5 din Metodologie.</p>		
<p>Pct.21 (pct. 17 în redacție finală)</p>	<p>21. Rentabilitatea (profitul) reglementată pentru anul „j” se determină conform formulei:</p> $Rj = VNAnj \times Rrnj, \quad (18)$ <p>unde: $VNAnj$ – valoarea netă în anul „j” a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate, începând cu anul 2004 și până la începutul anului „j”. Această valoare se determină ca diferența dintre valoarea de intrare și uzura acestor active acumulată până la începutul anului „j”:</p> $VNAnj = VIAnj - UAnj-1, \quad (19)$ <p>unde: $VIAnj$ – valoarea de intrare a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate începând cu anul 2004 și până la începutul anului „j”; $UAnj-1$ – uzura activelor noi acumulată din perioada de dare în exploatare până la începutul anului „j”.</p> <p>În cazul reevaluării activelor materiale pe termen lung, valoarea netă a activelor luată în calcul la determinarea rentabilității, se determină conform formulei:</p> $VNAj = \frac{VNArj}{k}, \quad (20)$ <p>unde: $VNArj$ – valoarea netă a activelor după reevaluare; k – coeficientul modificării valorii de bilanț a activelor după reevaluare.</p>	<p>Se propune includerea la determinarea rentabilității a valorii activelor date în exploatare până în anul 2004.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>În conformitate cu prevederile art. 87, alin (3), lit.d) din Legea cu privire la energie electrică, „metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate, pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale”.</p> <p>Astfel, în cazul în care nu se ține cont de reevaluarea mijloacelor fixe date în exploatare până în anul 2004 atunci valoarea netă a acestora este deja nulă și nu mai poate fi aplicată rata de rentabilitate la aceasta. De notat că aceleași prevederi erau menționate și în art. 53, alin (3), lit.d) din Legea cu privire la energia electrică nr.124 din 23.12.2009.</p> <p>Mai mult decât atât, metodologiadeterminării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, nr. 411 din 27.04.2011 prevedea clar în pct. 19, că rentabilitatea la activele existente nete, date în exploatare până în anul 2003 se aplică cu condiția utilizării acestor mijloace la realizarea planului de investiții aprobat de Agenție. În cazul când în anul de gestiune</p>

	<p>$Rrnj$ – rata de rentabilitate în anul „j” a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate. Această rată de rentabilitate se determină anual conform metodei costului mediu ponderat al capitalului (WeightedAverage Cost of Capital – WACC).</p> <p>Astfel:</p> $Rrnj = WACC = \frac{Re}{(1-t)} \times \frac{E}{(E+D)} + Rd \times \frac{D}{(E+D)}, \quad (21)$		<p>nu toate aceste mijloace vor fi utilizate pentru investiții, valoarea neutilizată se va exclude din calculul tarifului anului următor. De notat, că în perioada 2011-2015 rentabilitatea activelor date în exploatare până în anul 2003 nu a fost utilizată pentru efectuarea investițiilor și respectiv anual se excludea din calculul tarifului anului următor.</p>
<p>Pct.22 (pct. 18 în redacție finală)</p>	<p>22. Prezenta Metodologie stabilește următoarele principii de efectuare a investițiilor.</p> <p>1) Operatorul sistemului de transport anual, până la 30 septembrie anul „$j-1$”, va elabora și prezenta Agenției spre aprobare planul de investiții pentru anul „j”. Planul de investiții se elaborează de operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat de Agenție și va conține în mod obligatoriu următoarele compartimente:</p> <p>1.1) investiții în dezvoltarea rețelelor electrice de transport (construcția de noi linii de transport al energiei electrice, stații electrice etc.);</p> <p>1.2) investiții în rețelele electrice de transport existente (reconstrucția, renovarea, modernizarea, reparații capitalizate, procurări de mijloace, înlocuirea conductoarelor/transformatoarelor, echipamente de măsurare);</p> <p>1.3) investiții în instalațiile și utilajul de sistem;</p> <p>1.4) investiții în mijloace de transport;</p> <p>1.5) investiții în clădiri și construcții;</p> <p>1.6) investiții în tehnica de calcul, tele – și radiocomunicații;</p> <p>1.7) investiții în active nemateriale (programe, sisteme etc.);</p> <p>1.8) alte investiții legate de activitatea de transport al energiei electrice.</p> <p>2) În planul de investiții obligatoriu vor fi indicate:</p> <p>a) valorile investițiilor planificate integral și pe fiecare compartiment investițional în parte și sursele de finanțare;</p> <p>b) descrierea compartimentelor investiționale</p>	<p>Pentru Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor se propun următoarele modificări:</p> <p>a) de înlocuit cuvântul „dezvoltarea” cu cuvintele „construcția de noi”;</p> <p>b) de exclus cuvintele „procurări de mijloace, înlocuirea conductoarelor/transformatoarelor, echipamente de măsurare” și de introdus în paranteză „înlocuirea, ect.”;</p> <p>c) de înlocuit cuvintele „instalațiile și utilajul de sistem” pe cuvintele „echipamente de măsurare, aparate de control și diagnostică, inclusiv aferente rețelelor”;</p> <p>d) de adăugat la sfârșit cuvintele „mașini, mecanisme, utilaje mecanice”;</p> <p>e) de adăugat la sfârșit cuvintele „inclusiv aferente rețelelor”;</p> <p>g) de înlocuit cuvintele „active nemateriale” cu cuvintele „imobilizări necorporale”, iar în paranteze de adăugat cuvântul „licențe”.</p>	<p>Se acceptă parțial</p> <p>Compartimentele se modifică conform prevederilor Regulamentului privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor.</p> <p>„1.1) investiții în construcția de noi rețele și noi capacități de producere;</p> <p>1.2) investiții în rețele și capacități de producere existente (reconstrucție, modernizare și rețehnologizare, efectuarea reparațiilor capitale a rețelelor, a instalațiilor de producere);</p> <p>1.3) investiții în mijloace de transport, mașini, mecanisme, utilaje mecanice;</p> <p>1.4) investiții în echipamente de măsurare, aparate de control și diagnostică, inclusiv aferente rețelelor;</p> <p>1.5) investiții în clădiri și construcții, inclusiv aferente rețelelor;</p> <p>1.6) investiții în tehnica de calcul, telecomunicații;</p> <p>1.7) investiții în imobilizări necorporale (programe, licențe etc.);</p> <p>1.8) alte investiții legate de activitatea de transport al energiei electrice.”</p>

	planificate, costul acestora și obiectivele care vor fi atinse în urma efectuării investițiilor (îmbunătățirea calității și funcționarea fiabilă a rețelei de transport, reducerea consumului tehnologic de energie electrică în rețeaua electrică de transport, perfecționarea tehnologiilor și organizării procesului de producție, reducerea cheltuielilor de transport al energiei electrice, a cheltuielilor generale și administrative etc.).		
Pct.26 (pct. 22 în redacție finală)	26. Modificările efectuate în planul investițional aprobat vor fi luate în considerație în calculul tarifului numai în cazul când acestea au fost aprobate de Agenție.	Se propune înlocuirea cuvântului „ <i>aprobate</i> ” cu cuvântul „ <i>acceptate</i> ”.	Nu se acceptă Conform prevederilor pct. 39 din Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, Agenția <i>aprobă</i> Hotărârea privind modificarea planului anual de investiții.
Pct.27(pct. 23 în redacție finală)	27. Operatorul sistemului de transport anual, până la finele lunii noiembrie va prezenta Agenției calculul tarifelor pentru anul ce urmează, efectuat în conformitate cu prezenta Metodologie. Agenția va examina materialele prezentate și, în cazul existenței motivelor argumentate, va aproba aceste tarife. Tarifele vor fi aprobate ca tarife fixe și astfel se va evita orice discriminare a consumatorilor și altor utilizatori de sistem în procesul aplicării acestora.	Se propune ca prezentarea calcului tarifului să fie prezentat până la finele lunii martie a anului j, nu la finele lunii noiembrie a anului j-1.	Nu se acceptă Pentru ca tarifele aprobate să reflecte cit mai corect realitățile anului „j” și pentru a preveni acumularea devierilor tarifare în anul „j” tarifele trebuie să intre în vigoare la începutul anului calendaristic. În cazul în care întreprinderea va prezenta calculul tarifului la finele lunii martie, va fi pierdut în zadar un trimestru.
Pct.29 (pct. 25 în redacție finală)	29. Consumurile materiale, consumurile aferente retribuirii muncii, cheltuielile de întreținere și exploatare, generale și administrative, pentru primul an de valabilitate a Metodologiei, anul de bază (CMo, CIEo, CRMo, CGAo), se determină de operatorul sistemului de transport reieșind din necesitatea reală, vor fi examinate și aprobate de Consiliul de Administrație al Agenției, vor fi publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.	Se propune de înlocuit cuvintele „ <i>reieșind din necesitatea reală</i> ” pe cuvintele „ <i>în conformitate cu prevederile stipulate în pct. 12, 13, 14, 16</i> ”.	Nu se acceptă Redacția actuală nu contravine pct. 12, 13, 14 și 16, aceasta fiind doar o generalizare pentru a evita referințele la alte puncte din Metodologie. Concomitent, au fost efectuate unele modificări de redacție, în contextul propunerilor Ministerului Finanțelor.
Pct.34 (pct. 30 în redacție finală)	34. Prezenta Metodologie prevede că amortizarea anuală a imobilizărilor corporale și necorporale incluse în tarif, cu excepția celor aferente investițiilor efectuate din împrumuturi, vor fi utilizate de operatorul sistemului de transport doar în scopul efectuării de investiții noi. Din totalul de investiții anuale planificate cel puțin 90 % vor fi destinate extinderii, reconstrucției, modernizării, renovării și reabilitării rețelelor electrice de transport. În cazul utilizării uzurii și amortizării activelor în alte scopuri, Agenția este în drept să diminueze tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice	Se propune excluderea cuvântului „ <i>uzurii</i> ”	Se acceptă Concomitent, în vederea excluderii echivocului în interpretare și aplicare, a fost exclusă a doua frază din prezentul punct, întrucât o prevedere similară există în Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor, aprobat de Agenție prin Hotărârea nr. 283/2016 din 15.11.2016.

	pentru anul următor corespunzător acestor mijloace utilizate în alte scopuri.		
Pct.36 (pct. 32 în redacție finală)	36. Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice, calculate conform prevederilor Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție.	Se propune următoarea redacție: „ <i>Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru serviciul de transport al energiei electrice, în mărimea și modalitatea prevăzută de Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, aprobat de Agenție</i> ”.	Se acceptă
Î.C.S RED „Union Fenosa” S.A. și Î.C.S. „Gas Natural Fenosa Furnizare Energie” S.A.			
		Se propune determinarea tarifelor de transport a energiei electrice pe nivele de tensiune, pentru a evita discriminarea consumatorilor racordați la rețeaua de transport cu diferite nivele de tensiune.	Nu se acceptă Prezenta Metodologie prevede stabilirea tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice (TF) prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport. Concomitent, de menționat faptul că nu pot fi aplicate principiile din reglementarea activității de distribuție la activitatea de transport al energiei electrice. Cazurile la care face referință Union Fenosa au la bază mai mult problema de proprietate a rețelelor decât problema nivelelor de tensiune.
		În Metodologie să fie prevăzute stimulente pentru reducerea pierderilor de energie electrică în rețelele de transport.	Nu se acceptă Stimulentele au efect acolo unde există o perspectivă clară de reducere substanțială a pierderilor, de obicei în cazul existenței pierderilor comerciale.
Ministerul Economiei al Republicii Moldova			
Pct.21 (pct. 17 în redacție finală)	21. Rentabilitatea (profitul) reglementată pentru anul „j” se determină conform formulei: $R_j = VNAn_j \times Rrn_j, \quad (18)$ unde: VNAn _j – valoarea netă în anul “j” a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate, începînd cu anul 2004 și pînă la începutul anului „j”. Această valoare se	Se propune includerea în formulele de calcul (18) și (19) la determinarea rentabilității reglementate, a activelor date în exploatare pînă în anul 2004, neamortizate integral în contextul politicii tarifare și a Legii 107 din 27.05.2016 cu privire la energia electrică.	Nu se acceptă În conformitate cu prevederile art. 87, alin (3), lit.d) din Legea cu privire la energie electrică nr. 107 din 27.05.2016 „Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate,

	<p>determină ca diferența dintre valoarea de intrare și uzura acestor active acumulată până la începutul anului „j”:</p> $VN_{Anj} = VI_{Anj} - U_{Anj-1}, \quad (19)$ <p>unde:</p> <p>VI_{Anj} – valoarea de intrare a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate începând cu anul 2004 și până la începutul anului „j”;</p> <p>U_{Anj-1} – uzura activelor noi acumulată din perioada de dare în exploatare până la începutul anului „j”.</p>		<p>metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate, pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale”. Astfel, de notat, că în cazul în care nu se ține cont de reevaluarea mijloacelor fixe date în exploatare până în anul 2004 atunci valoarea netă a acestora este deja nulă și nu mai poate fi aplicată rata de rentabilitate la aceasta. De notat că aceleași prevederi erau menționate și în art. 53, alin (3), lit.d) din Legea cu privire la energia electrică nr.124 din 23.12.2009. Mai mult decât atât, metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, nr. 411 din 27.04.2011 prevedea clar în pct. 19, că rentabilitatea la activele existente nete, date în exploatare până în anul 2003 se aplică cu condiția utilizării acestor mijloace la realizarea planului de investiții aprobat de Agenție. În cazul când în anul de gestiune nu toate aceste mijloace vor fi utilizate pentru investiții, valoarea neutilizată se va exclude din calculul tarifului anului următor. De notat, că în perioada 2011-2015 rentabilitatea activelor date în exploatare până în anul 2003 nu a fost utilizată pentru efectuarea investițiilor și respectiv anual se excludea din calculul tarifului anului următor.</p>
CONFEDERAȚIA NAȚIONALĂ A SINDICATELOR DIN MOLDOVA			
		Nu sunt propuneri și obiecții.	
S.A. „REȚELELE ELECTRICE DE DISTRIBUȚIE NORD”			
		Nu sunt propuneri și obiecții.	
S.A. „Moldelectrica” (Aviz nr. 46 – 05/891 din 25.04.2017)			
Pct.4	<p>4. Prezenta Metodologie prevede stabilirea următoarelor tarife reglementate:</p> <p>a) tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice (TFt) prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport, cu excepția energiei</p>	<p>Î.S.„Moldelectrica" are un sistem integrat de rețele electrice de transport de diferite nivele de tensiune (400kV,330kV, 110kV și 35kV), ceea ce din punct de vedere tehnic, face imposibilă divizarea</p>	<p>Se acceptă parțial În baza solicitării Î.S.„Moldelectrica”, prevederea de la punctul respectiv a fost modificată. Astfel, metodologia tarifară va prevedea stabilirea doar a tarifului pentru</p>

	<p>electrice transportate exclusiv prin rețelele electrice de transport de tensiunea 400 kV;</p> <p>b) tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice (TFe) exclusiv prin rețelele electrice de interconexiune de tensiunea 400 kV.</p>	<p>acestora pe categorii.</p> <p>Schimbul transfrontalier de energie electrică poate fi efectuat de operatorul sistemului de transport prin rețelele electrice de transport al energiei electrice atît de tensiunea 400kV cit și de alte nivele de tensiune.</p> <p>De aceea, stabilirea tarifului separat pentru serviciul de transport al energiei electrice numai pentru rețeaua electrică de tensiunea 400kV va fi discriminatorie.</p> <p>Urmare acestui fapt, se propune stabilirea:</p> <p>a) tarifului pentru serviciului de transport al energiei electrice prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport;</p> <p>b) tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul schimburilor transfrontaliere.</p>	<p>serviciul de transport al energiei electrice prin ansamblul rețelelor electrice de transport ale operatorului sistemului de transport. În ceea ce privește tariful pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul schimburilor transfrontaliere reiterăm, că stabilirea unor tarife distincte pe tipuri de tranzacții (tarif pentru transportul energiei electrice pentru consumatorii din Republica Moldova și tarif distinct pentru transportul energiei electrice în cazul schimburilor transfrontaliere) are un caracter discriminatoriu și contravine Legii cu privire la energia electrică (a se vedea în acest sens prevederile art. 35, alin. (7) din Lege, conform căruia se interzice operatorului sistemului de transport să facă discriminare între contractele transfrontaliere și cele naționale).</p> <p>Concomitent, conform art. 35, alin. (8) din Legea cu privire la energia electrică, în cazul schimburilor transfrontaliere de energie electrică, operatorul sistemului de transport prestează serviciul de transport al energiei electrice la tarifele aprobate de Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi. În acest sens, de remarcat faptul că în art. 86, alin. (1) din Lege nu este prevăzută posibilitatea aprobării de către Agenție a tarifelor diferențiate pe tipul contractelor (transport intern sau pentru tranzacțiile transfrontaliere).</p> <p>În fine, menționăm că asupra necesității eliminării tarifelor diferențiate pe tipuri de contracte (după cum se propune de către ÎS „Moldelectrica”) s-a expus anterior și Secretariatul Comunității Energetice (ECS) în cadrul Raportului de implementare pentru anul 2013. Conform comentariilor ECS, stabilirea unor tarife distincte pe tipuri de tranzacții (inclusiv tranzacțiile de tranzit) nu este în concordanță cu principiile</p>
--	--	--	--

<p>Pct.21 (pct. 17 în redacție finală)</p>	<p>21. Rentabilitatea (profitul) reglementată pentru anul „j” se determină conform formulei:</p> $R_j = VNAn_j \times Rrn_j, \quad (18)$ <p>unde: <i>VNAn_j</i> – valoarea netă în anul “j” a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate, începînd cu anul 2004 și pînă la începutul anului „j”. Această valoare se determină ca diferența dintre valoarea de intrare și uzura acestor active acumulată pînă la începutul anului „j”:</p> $VNAn_j = VIAn_j - UAn_{j-1}, \quad (19)$ <p>unde: <i>VIAn_j</i>– valoarea de intrare a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate începînd cu anul 2004 și pînă la începutul anului „j”; <i>UAn_{j-1}</i>– uzura activelor noi acumulată din perioada de dare în exploatare pînă la începutul anului „j”.</p> <p>În cazul reevaluării activelor materiale pe termen lung, valoarea netă a activelor luată în calcul la determinarea rentabilității, se determină conform formulei:</p> $VNA_j = \frac{VNA_{rj}}{k}, \quad (20)$ <p>unde: <i>VNA_{rj}</i> – valoarea netă a activelor după reevaluare; <i>k</i> – coeficientul modificării valorii de bilanț a activelor după reevaluare. <i>Rrn_j</i> – rata de rentabilitate în anul „j” a activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate. Această rată de rentabilitate se determină anual conform metodei costului mediu ponderat al capitalului (Weighted Average Cost of Capital – WACC). Astfel:</p>	<p>La determinarea rentabilității, proiectul Metodologiei exclude din calculativele întreprinderii date în exploatare pînă în anul 2004. Dovezile specialiștilor ANRE, întru susținerea prevederilor Metodologiei sunt că, valoarea mijloacelor fixe susnumite este deja nulă.</p> <p>Î.S. „Moldelectrica” nu poate accepta dovezile ANRE-ului pe motiv că:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 86% din mijloacele fixe date în exploatare pînă în anul 2004 constituie instalații de transmitere, mașini și utilaje de forțare conform Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale au termen de exploatare peste 20 ani. O mică aritmetică făcută arată că, din anul 2004 pînă în anul 2017 s-au scurs 12 ani. Deci, indiferent de faptul sunt reevaluate aceste active sau nu, ele au încă termen de exploatare; 2. mijloacele fixe date în exploatare pînă în anul 2004, pe parcursul anilor, au fost supuse reparațiilor capitale, modernizărilor ori reconstrucțiilor, în urma acestor lucrări li s-a adăugat o valoare și respectiv termen de exploatare, fapt care poate fi demonstrat. Ce se referă la reevaluarea mijloacelor fixe, evaluată în anul 2010. Avem mari speranțe să credem, că problema reevaluării este o problemă epuizată, dat fiind faptului că, la sfârșitul anului 2015 întreprinderea a efectuat testul pentru depreciere, conform Standardelor Naționale de Contabilitate, în urma căruia activele au căpătat o valoare justă. <p>Mijloacele fixe pe care ANRE nu le acceptă în calculul rentabilității alcătuiesc 61 % din toate mijloacele fixe date în exploatare pînă la 31.12.2016. Ele sunt mijloace fixe de forță, constituie nucleul rețelelor electrice de transport ale întreprinderii, participă</p>	<p>legislației comunitare a UE și necesită a fi eliminate.</p> <p>Nu se acceptă În conformitate cu prevederile art. 87, alin (3), lit.d) din Legea cu privire la energie electrică nr. 107 din 27.05.2016 „Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate, pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale”. Astfel, de notat, că în cazul în care nu se ține cont de reevaluarea mijloacelor fixe date în exploatare pînă în anul 2004 atunci valoarea netă a acestora este deja nulă și nu mai poate fi aplicată rata de rentabilitate la aceasta. De notat că aceleași prevederi erau menționate și în art. 53, alin (3), lit.d) din Legea cu privire la energia electrică nr.124 din 23.12.2009. Mai mult decît atît, metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, nr. 411 din 27.04.2011 prevedea clar în pct. 19, că rentabilitatea la activelor existente nete, date în exploatare pînă în anul 2003 se aplică cu condiția utilizării acestor mijloace la realizarea planului de investiții aprobat de Agenție. În cazul cînd în anul de gestiune nu toate aceste mijloace vor fi utilizate pentru investiții, valoarea neutilizată se va exclude din calculul tarifului anului următor. De notat, că în perioada 2011-2015 rentabilitatea activelor date în exploatare pînă în anul 2003 nu a fost utilizată pentru efectuarea investițiilor și respectiv anual se excludea din calculul</p>
--	---	---	---

	$Rr_{nj} = WACC = \frac{Re}{(1-t)} \times \frac{E}{(E+D)} + Rd \times \frac{D}{(E+D)}, \quad (21)$	<p>activ la activitatea reglementată, aduc venit și nu pot fi ignorate de ANRE.</p>	<p>tarifului anului următor. Totodată, de menționat că reparațiile capitale a activelor existente până în 2004 s-au reflectat deja în investițiile noi.</p>
<p>Pct.30 (pct. 26 în redacție finală)</p>	<p>30. În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va modifica cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, fapt care va duce, în anul respectiv, la o majorare mai mare a cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, decât cheltuielile ce țin de remunerarea muncii, actualizate conform formulei de ajustare, atunci aceste cheltuieli, din anul respectiv, vor fi actualizate reieșind din cuantumul nou minim garantat și indicele de creștere a eficienței în cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real.</p>	<p>Î.S. „Moldelectrica” nu este de acord ca la actualizarea cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, în cazul modificării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, sa fie aplicat „ indicele de creștere a eficienței in cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului in sectorul real”.</p> <p>Din spusele specialiștilor ANRE, indicele de creștere a eficienței in cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului in sectorul real a fost inclus in calcul la actualizarea cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii pentru a stimula întreprinderea de a optimizanzumărul angajaților săi și respectiv fondul de salarizare.</p> <p>Modul propus pentru optimizare nu a fost însoțit de un studiu care ar demonstra ca Î.S.„Moldelectrica” are în state personal supralimită. La fel specialiștii ANRE nu au putut sa răspundă. la întrebarea, care ar fi numărul optim de salariați la care trebuie sa tindăîntreprinderea pentru a exercita fără risc atribuțiile licențiate.</p> <p>Reexaminarea anuala de către Guvern a cuantumului minim garantat al salariului in sectorul real, se efectuează in funcție de creșterea sumara anuala a indicelui preturilor de consum și a ratei de credere a productivității muncii la nivel național. Deci, măbind sau micșorând plafonul salariului minim garantat, Guvernul deja a luat in considerate și rata productivității muncii a Î.S.„Moldelectrica”.</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>În conformitate cu prevederile art. 87, al.(2) din Legea cu privire la energia electrică Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate se bazează pe principiul funcționării eficiente a întreprinderilor electroenergetice. Astfel introducerea indicelui de eficientizare este o necesitate legală și este aplicată în reglementarea tuturor activităților din sectorul energetic. Mai mult decât atât, metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, nr. 411 din 27.04.2011 la fel prevedea aplicarea indicelui de eficiență la toate cheltuielile incluse în costurile de baza, inclusiv cheltuielile de remunerare a muncii, însă acesta se aplica la indicele prețurilor de consum din Republica Moldova. Conform prevederilor proiectului metodologiei indicele de eficiență se va aplica la coeficientul creșterii cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, or, această abordare avantajează întreprinderea deoarece pe parcursul perioadei precedente de reglementare creșterea salariului minim garantat era mult mai mare decât creșterea IPC-lui (în unii ani chiar dublă).</p> <p>Referitor la argumentele întreprinderii, de notat că acestea se bazează pe un calcul eronat al aplicării indicelui de eficiență. Or, abordarea menționată în pct. 30 din metodologia tarifară este identică abordării menționate în pct. 14, doar că în loc de valoarea IPC va fi utilizată valoarea</p>

		<p>In același timp, stabilind unilateral in Metodologie „indici de creștere a eficienței”, ANRE înrăutățește, contrar legislației, condițiile de salarizare stabilite de legislație și de contractele colective de munca și garantate de stat.</p> <p>In afara de aceasta, odată cu introducerea „ indicelui de creștere a eficienței ” vor fi discriminațiasalariații Î.S.„Moldelectrica” față de salariații altor participant din ramura energetica deoarece, in Metodologiile tarificare a ultimilor astfel de „ indici” nu exista.</p> <p>Pentru a demonstra care va fi totuși impactul „indicelui de creștere a eficienței” asupra cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, vom modela situația de actualizare, folosind prevederile pct.30: $SMG_n \times (K - 20\%K)$, unde: SMG_n - cuantumul nou minim garantat al salariului in sectorul real; K - coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat: al salariului in sectorul real</p> $K = \frac{SMG_n}{SMG_v}$ <p>SMG_v - cuantumul vechi minim garantat al salariului in sectorul real.</p> <p>Pentru ilustrare, vom folosi cuantumul minim garantat al salariului in sectorul real de 2380 lei, propus de Guvern spre dezbateri publice, revizuit in majorare cu 13,3% fata de cel actual de 2100 lei. $2380 \times (1,13-0,22) = 2165,8$ Deci, din formula rezultă că, conform actualei redacții a Metodologiei, ANRE va ajusta cheltuielile ce țin de remunerarea muncii, aplicând cifra de 2165,8 lei. Aceasta este cu 3,1% mai mare decât prezentul quantum minim garantat al</p>	<p>coeficientului de modificare a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real. Astfel, dacă am calcula cheltuielile de remunerare a muncii p/u anul 2017 în baza datelor inițiale utilizate în exemplul întreprinderii atunci cheltuielile de remunerare pentru anul 2017 ar crește față de cheltuielile de remunerare ale anului 2016 cu 10,66%, $CRM_j = CRM_{j-1} * [1 + (2380/2100 - 1) * 0.8] = CRM_{j-1} * 1,1066$, valoare care este cu mult mai mare decât valoarea calculată de întreprindere (3,1%). De notat, că dacă era menținută abordarea din metodologia anterioară, atunci cheltuielile de remunerare pentru anul 2017 ar crește față de cheltuielile de remunerare ale anului 2016 cu doar 4,4% $CRM_j = CRM_{j-1} * [1 + (1,055 - 1) * 0.8] = CRM_{j-1} * 1,044$ (proгноza IPC pentru anul 2017 este de 5,5%).</p> <p>În încheiere solicităm ca întreprinderea să își recalculeze estimările in modul prevăzut de proiect și să nu formuleze obiecții în baza unor calcule eronate.</p>
--	--	--	---

		<p>salariului (2100 lei) și este cu mult sub nivelul planificat de Guvern (13,3%). Conform datelor statistice indicele preturilor de consum pentru anul 2016 constituie 106,4%.</p> <p>Reiese ca, formula de actualizare a cheltuielilor ce țin de remunerarea munci, propusa de ANRE in pct.30 al Metodologiei, este dezavantajoasa pana și cu cea din pct. 14.</p> <p><u>Legislatia pertinenta:</u></p> <p>1. Prevederile relevante ale Legii salarizării nr.847 din 14.02.2002 sunt următoarele:</p> <p style="text-align: center;">Articolul 11</p> <p>Reglementarea de stat a salarizării Statul reglementează retribuirea muncii salariaților din unitd.fi, indiferent de tipul lor de proprietate și forma de organizare juridică, prin stabilirea mărimii salariului minim pe țară, cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real și salariului tarifar pentru categoria I de salarizare a salariaților din sectorul bugetar, altor norme și garanții de stat, prin stabilirea sistemului și condițiilor de salarizare a salariaților din instituțiile și organizațiile finanțate de la buget, prin reglarea fondurilor de salarizare a salariaților din întreprinderile monopoliste.</p> <p style="text-align: center;">Articolul 2</p> <p>Noțiuni principale cuantumul minim garantat al salariului in sectorul real — valoarea minima obligatorie a retribuiției muncii garantată de către stat pentru munca prestată de salariați in sectorul real.</p> <p>Articolul 12 Modul de stabilire și reexaminare a</p>	
--	--	---	--

		<p>salariului minim și a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real</p> <p>(2) Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real se stabilește de Guvern după consultarea partenerilor sociali.</p> <p>(3) Cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real se reexaminează anual, în funcție de creșterea sumara anuală a indicelui preturilor de consum și a ratei de creștere a productivității muncii la nivel național.</p> <p>Articolul 14 Salariul tarifar pentru categoria I de calificare (de salarizare) stabilește:</p> <p>(2) Salariul tarifar pentru categoria I de calificare (de salarizare) se stabilește:</p> <p>b) în sectorul real - prin negocieri colective la nivel de ramură, în mărime cel puțin egală sau care depășește cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit anual prin hotărâre de Guvern, iar la nivel de unitate din ramurile respective - în mărime care să nu fie mai mică decât cuantumul stabilit la nivel de ramură.</p> <p>Articolul 28 Garanțiile realizării drepturilor la salarizare</p> <p>(2) Subiecții organizării salarizării nu au dreptul să adopte în mod unilateral hotărâri în probleme de salarizare, care înrăutățesc condițiile stabilite de legislație și de contractele colective de muncă.</p> <p>Articolul 8 Subiecții organizării salarizării Subiecți ai organizării salarizării sunt:</p> <p>a) autoritățile administrației publice centrale și locale și reprezentanții lor;</p> <p>b) angajatorii, patronatele;</p>	
--	--	---	--

		<p>c) sindicatele, asociațiile sindicale sau organele lor reprezentative; d) salariații.</p> <p>2. Prevederile relevante ale Convenției Colective la nivelul sectorului electroenergetic; al economiei naționale din Republica Moldova pentru anii 20162020 sunt următoarele: Pct.4.3: „ Salariul tarifar pentru categoria I de calificare (categoria I de salarizare) in unitățile sectorului electroenergetic se stabilește in mărime egală cu cuantumul minim garantat al salariului in sectorul real cu aplicarea coeficientului complexității „,</p> <p>3. Prevederile relevante ale Codului muncii al Republicii Moldova sunt următoarele:</p> <p style="text-align: center;">Articolul 8</p> <p>Interzicerea discriminării in sfera muncii (1) In cadrul raporturilor de munca acționează principiul egalității in drepturi a tuturor salariaților. Orice discriminare, directa sau indirecta, a salariatului pe criterii de sex, vârsta, rasa, culoare a pielii, etnie, religie, opțiune politico, origine sociala, domiciliu, dezabilitate, infectare cu HIV/SIDA, apartenenta sau activitate sindicala, precum și pe alte criterii nelegate de calitățile sale profesionale, este interzisa.</p> <p>Urmare celor expuse, rugam respectuos Consiliul de Administrație sa i-a in vedere argumentele aduse de către specialiștii Î.S.„Moldelectrica” la definitivarea proiectului Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice.</p>	
--	--	---	--

Federația Sindicală „SINDENERGO” (Aviz nr.52 din 25.04.2017)

Pct.30 (pct.	30. În cazul în care într-un anumit an, la nivel național, se va	Conform p.30 al Metodologiei in redacția	În conformitate cu prevederile art. 87, al.(2)
--------------	--	--	--

<p>26 în redacție finală)</p>	<p>modifică cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, fapt care va duce, în anul respectiv, la o majorare mai mare a cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, decât cheltuielile ce țin de remunerarea muncii, actualizate conform formulei de ajustare, atunci aceste cheltuieli, din anul respectiv, vor fi actualizate reieșind din cuantumul nou minim garantat și indicele de creștere a eficienței în cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real.</p>	<p>propusa de ANRE, în cazul în care într-un anumit an se va modifica cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, fapt care va duce la o majorare mai mare a cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii, actualizate conform formulei de ajustare, atunci aceste cheltuieli vor fi actualizate reieșind din cuantumul nou minim garantat și indicele de creștere a eficienței în cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real.</p> <p>Considerăm aplicarea indicelui de creștere a eficienței în cuantum de 20%.... absolut nejustificat și contrar altor prevederi legale, și anume:</p> <p>Conform prevederilor art.11 al Legii salarizării nr.847 din 14.02.2002, legiuitorul stabilește că, Statul reglementează retribuirea muncii salariaților din unități, indiferent de tipul lor de proprietate și forma de organizare juridică, prin stabilirea mărimii salariului minim pe țară, cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real și salariului tarifar pentru categoria II de salarizare a salariaților.....</p> <p>Iar prin art.2 și 12 al aceleiași legi, că cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real este valoarea minimă obligatorie a retribuirii muncii garantată de către stat pentru munca prestată de salariați în sectorul real și se stabilește de Guvern după consultarea partenerilor sociali, reexaminându-se anual, în funcție de creșterea sumara anuală a indicelui prețurilor de consum și a ratei de creștere a productivității muncii la nivel național.</p> <p>Conform prevederilor art. 14 al susnumitei Legi, salariul tarifar pentru categoria 1 de</p>	<p>din Legea cu privire la energia electrică Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate se bazează pe principiul funcționării eficiente a întreprinderilor electroenergetice. Astfel introducerea indicelui de eficientizare este necesitate legală și este aplicată în reglementarea tuturor activităților din sectorul energetic. Mai mult decât atât, metodologia determinării, aprobării și aplicării tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, nr. 411 din 27.04.2011 la fel prevedea aplicarea indicelui de eficiență la toate cheltuielile incluse în costurile de baza, inclusiv cheltuielile de remunerare a muncii, însă acesta se aplica la indicele prețurilor de consum din Republica Moldova. Conform prevederilor proiectului metodologiei indicele de eficiență se va aplica la coeficientul creșterii cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, or această abordare avantajează întreprinderea deoarece pe parcursul perioadei precedente de reglementare creșterea salariului minim garantat era mult mai mare decât creșterea IPC-lui (în unii ani chiar dublă).</p> <p>Referitor la argumentele întreprinderii, de notat că acestea se bazează pe un calcul eronat al aplicării indicelui de eficiență. Or, abordarea menționată în pct. 30 din metodologia tarifară este identică abordării menționate în pct. 14, doar că în loc de valoarea IPC va fi utilizată valoarea coeficientului de modificare a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real. Astfel, dacă am calcula cheltuielile de remunerare a muncii p/u anul 2017 în baza datelor inițiale utilizate în exemplul întreprinderii atunci cheltuielile de remunerare pentru anul 2017 ar crește față</p>
-------------------------------	---	--	--

		<p>calificare (de salarizare) se stabilește:</p> <p>b) în sectorul real - prin negocieri colective la nivel de ramură, în mărime cel puțin egală sau care depășește cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit anual prin hotărâre de Guvern, iar la nivel de unitate din ramurile respective - în mărime care să nu fie mai mică decât cuantumul stabilit la nivel de ramură.</p> <p>În acest sens, atenționăm ca, potrivit p. 4.3. al Convenției colective la nivelul sectorului electroenergetic al economiei naționale din Republica Moldova pentru anii 2016-2020, încheiată între Ministerul Economiei al RM și Federația Sindicală “Sindenergo”, Salariul tarifar pentru categoria I de calificare (categoria I de salarizare) în unitățile sectorului electroenergetic se stabilește în mărime egală cu cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real cu aplicarea coeficientului complexității cu recalcularea obligatorie de către angajator în cazul modificării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 09 martie 2010.</p> <p>Pe parcursul ultimilor ani, cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real a fost modificat de câteva ori în sensul majorării. La fel și în 2017, cu începerea de la 1 mai, se prevede majorarea cu 13,3 la suta, până la 2380 lei pe luna, un proiect de hotărâre a Guvernului în acest sens a fost prezentat spre consultații publice de către Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei.</p> <p>Astfel, majorând cuantumul minim garantat al salariului în sectorul real până la 2380 lei, se presupune că Guvernul a studiat și a luat în considerare și rata productivității muncii la nivel național, inclusiv și a I.S., “Moldelectrica”.</p>	<p>de cheltuielile de remunerare ale anului 2016 cu 10,66%, $CRM_j = CRM_{j-1} * [1 + (2380/2100 - 1) * 0.8] = CRM_{j-1} * 1,1066$, valoare care este cu mult mai mare decât valoarea calculată de întreprindere (3,1%).</p> <p>De notat, că dacă era menținută abordarea din metodologia anterioară, atunci cheltuielile de remunerare pentru anul 2017 ar crește față de cheltuielile de remunerare ale anului 2016 cu doar 4,4%</p> <p>$CRM_j = CRM_{j-1} * [1 + (1,055 - 1) * 0.8] = CRM_{j-1} * 1,044$ (prognoza IPC pentru anul 2017 este de 5,5%).</p>
--	--	---	--

		<p>Totodată, atenționăm ca, actualizarea cheltuielilor ce țin de remunerarea muncii în cazul majorării cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real conform formulei de ajustare cu aplicarea indicelui de creștere a eficienței în cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real (conform redacției ANRE), va permite majorarea salariului minim la întreprinderea „ Moldelectrica” cu doar 3,1%, și nu cu 13,3%, ceea ce indiscutabil este sub nivelul prevăzut de către Guvern și în dezavantajul salariaților întreprinderii.</p> <p>Suplimentar, contrar prevederilor legale la care am făcut referire, precum și contrar argumentelor prezentate de reprezentanții întreprinderii implicate în cadrul ședinței de lucru din data de 18 aprilie curent, ANRE stabilind unilateral în Metodologie aplicarea indicelui de creștere a eficienței în cuantum de 20% din coeficientul creșterii medii anuale a cuantumului minim garantat al salariului în sectorul real, înrăutățește condițiile de salarizare a lucrătorilor stabilite de legislație și de contractele colective de muncă și garantate de stat.</p> <p>Spre comparație, alte metodologii de calculare a tarifelor în diferite domenii nu conțin asemenea prevederi, fapt care impune concluzia discriminării salariaților unor întreprinderi în raport cu alții de la alte întreprinderi, ori acest lucru este absolut interzis prin stabilirea în art.8 al Codului Muncii al RM a prevederilor de acțiune a principiului egalității în drepturi a tuturor salariaților, orice discriminare, directă sau indirectă. a salariaților ne diferite criterii fiind interzisă.</p>	
--	--	--	--

		<p>În acest context, Federația Sindicală „Sindenergo”, în calitate sa de reprezentant a Lucrătorilor din Energetica Republicii Moldova, intervine către factorii de decizie a ANRE cu rugămintea de a lua în considerație argumentele invocate, inclusiv și de reprezentanții I.S. „Moldelectrica”, la definitivarea proiectului Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, fapt care ar permite și protejarea dreptului salariaților la un salariu decent într-o situație economică așa dificilă.</p>	
S.A. „Moldelectrica” (Avis nr. 46 – 05/1081 din 01.06.2017)			
Pct.15	<p>Alte cheltuieli operaționale (CA_j) se determină anual conform formulei:</p> $CA_j = ITP_j + CFR_j, \quad (11)$ <p>unde:</p> <p>ITP_j – impozitele, taxele și plățile calculate anual. Întru excluderea dublării la calcularea tarifelor, aceste cheltuieli nu se includ în cheltuieli administrative după cum se duce evidența;</p> <p>CFR_j– cheltuielile aferente fondului de rulment în anul “n”, care se determină conform formulei:</p> $CFR_j = \frac{\alpha}{365} \times (COR_j - CA_j + ITP_j) \times Rr_j (12)$ <p>unde:</p> <p>α – necesitatea în fond de rulment, exprimat în zile de facturări anuale. Prin Metodologie se stabilește $\alpha = 10$ zile, determinată în baza regimului de achitare a plăților pentru serviciului de transport al energiei electrice, conform actelor normative în vigoare și a regimului de plăți pentru necesitățile operatorului sistemului de transport și de sistem (procurări de materiale, achitări de servicii, etc.);</p> <p>Rr_j – rata de rentabilitate în anul „j” a activelor,</p>	<p>Proiectul Metodologiei de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate a serviciului de transport a energiei electrice la determinarea costurilor reglementate nu include în cheltuieli „Costurile îndatorării”. Pentru Î.S. „Moldelectrica” costurile îndatorării reprezintă un articol important de cheltuieli, care nu poate fi ignorat de metodologia tarifară.</p> <p>La moment este aprobată Strategia energetică a Republicii Moldova până în 2030 care identifică oportunitățile strategice ale Republicii Moldova în contextul energetic și anume consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit al energiei electrice, prin construcția unor noi linii de interconexiune, conectarea la sistemul ENTSO-E și consolidarea rețelei interne de transport al energiei electrice. Pentru atingerea obiectivelor strategice, o prioritate pentru Î.S. „Moldelectrica”, este consolidarea rețelelor interne de transport al energiei electrice, măsură esențială atât pentru siguranța aprovizionării, cit și pentru</p>	<p>Nu se acceptă.</p> <p>Nu este suficient și corect ca mecanismul de calculare a tarifelor să rezide doar în acoperirea tuturor eventualelor costuri prin tarife. De la aceasta nici „siguranța aprovizionării” și nici „bunăstarea socială a populației” nu au de câștigat, cu atât mai mult, obiectivele Strategiei energetice a Republicii Moldova nu vor fi atinse. Principiile puse la baza proiectului de Metodologie constau în stimularea operatorului de a atrage investițiile necesare în dezvoltare, modernizare și reconstrucție, de a-și eficientiza activitatea și a minimiza costurile, implicit investiționale. Astfel, de notat, că proiectul de Metodologie prevede suficiente resurse financiare tarifare eventual disponibile utilizării pentru efectuarea investițiilor, cum ar fi cheltuielile privind amortizarea immobilizărilor corporale și necorporale, precum și includerea rentabilității (profitului) reglementate, rata căreia se determină anual conform metodei costului mediu ponderat al capitalului (WACC) și se</p>

	<p>determinată în conformitate cu prevederile din Secțiunea 4 din Metodologie.</p>	<p>bunăstarea sociala a populației Republicii Moldova. Starea fondurilor fixe împreună cu acțiunile punctate de Strategie întru integrarea Republicii Moldova în sistemul european de transport ENTSO-E, necesită identificarea surselor suplimentare de finanțare, cum ar fi împrumuturi externe. In cazul in care Metodologia va ignora in calculul tarifului costurile îndatorării, Î.S. „Moldelectrica” risca sa nu poată rambursa împrumuturile garantate de stat.</p>	<p>aplica la valoarea netă a tuturor activelor noi, date în exploatare în urma investițiilor efectuate, începând cu anul 2004. Metoda WACC este utilizată pe scară largă în practica industriei energetice mondiale și ține cont de factorii legați de riscul țărilor, riscul piețelor, nivelul costului capitalului propriu și împrumutat, etc. Dacă de luat în considerație valoarea sumară a resurselor financiare tarifare pentru efectuarea investițiilor, de relevat, că aceasta întru totul este suficientă pentru a acoperi principalul și dobânda unui împrumut eficient și bine gestionat.</p>
<p>Pct.23</p>	<p>Operatorul sistemului de transport anual, până la finele lunii noiembrie va prezenta Agenției calculul tarifelor pentru anul ce urmează, efectuat în conformitate cu prezenta Metodologie. Agenția va examina materialele prezentate și, în cazul existenței motivelor argumentate, va aproba aceste tarife. Tarifele vor fi aprobate ca tarife fixe și astfel se va evita orice discriminare a consumatorilor și altor utilizatori de sistem în procesul aplicării acestora.</p>	<p>La pet.23 din Metodologie privind termenul de prezentare a calculului tarifelor pentru anul ce urmează. In primul rând: Chestiunea privind trebuie sau nu să conțină Metodologia norme care ar reglementa procedura de prezentare a calculului tarifului este discutabila. In viziunea noastră, aceasta norma trebuie exclusa din Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate și sa fie inclusa in Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate. Propunerea se bazează pe prevederile art.9, alin.4 și art.88, alin.1 ale Legii cu privire la energia electrică. În al doilea rind: Ține de esența termenului de prezentare a calculului tarifelor și anume „la finele lunii noiembrie” La calcularea tarifelor se folosesc atât parametri planificați cat și efectivi. Vizavi de parametrii planificați obiecții nu sunt, ei pot fi colectați in termenul stabilit. Însă, ce se referă la parametrii efectivi, ei pot fi obținuți de către întreprindere numai</p>	<p>Nu se acceptă. În primul rând, determinarea tarifelor pentru un an calendaristic are loc apriori, și se bazează practic doar pe indicatori planificați, sau parametri prognozați (cantitatea de energie electrică transportată, consumul tehnologic de energie, cheltuielile privind amortizarea imobilizărilor, cheltuielile operaționale reglementate actualizate, rentabilitatea pentru perioada anuală de referință). Or, calitatea și exactitatea planificării sau prognozării componentelor de bază ale tarifelor nu diferă considerabil, dacă aceste activități sunt efectuate la sfârșitul perioadei anterioare, sau la începutul anului de referință. În al doilea rând, cât privește actualizarea tarifului pentru anul „j-1” și determinarea devierilor tarifare formate în perioada specificată, de notat, că în luna noiembrie a anului există deja datele efective pentru 10 luni, iar estimările pentru 1-2 luni pot fi efectuate cu un grad destul de înalt de precizie, în așa mod, ca indicatorii estimativi pentru întregul an calendaristic să fie proximi celor efectivi. Mai mult ca atât,</p>

		<p>dupăîncheierea anului de gestiune. La fel, dupăîncheiereaanului de gestiune, va fi gata și raportul privind realizarea planului de investiții pentru anul „j-1” folosit la calculul tarifului.</p> <p>Deaceea, calculul tarifului, prezentat in luna noiembrie Autorității de reglementare, așa cum se cere in proiectul Metodologiei, va fi denaturat.</p> <p>La acest calcul întreprinderea nu va putea prezenta documente confirmative pentru justificarea cheltuielilor și corectitudinea calculării tarifelor așa cum prevede art.88, alin.4 al Legii cu privire la energia electrica.</p> <p>La fel, întreprinderea riscă să apară într-o lumină proastă, afișând pe pagina sa electronică conform art.32, alin.2 al Legii cu privire la energia electrică, calcului inexact al tarifului.</p> <p>Indiferent de faptul în care document va fi expusă procedura de prezentare a calculului tarifului, raționamentul este, ca termenul de prezentare să fie până la finele lunii martie anul „j”.</p> <p>De asemenea rămân în vigoare propunerile Î.S. „Moldelectrica” expediate prin scrisoarea nr.46-05/891 din 25.04.2017.</p>	<p>în procesul de ajustări ulterioare ale tarifelor are loc, de asemenea, actualizarea tarifelor pentru întreaga perioadă anterioară tarifară reglementată.</p> <p>În al treilea rând, de relevat, că tarifele aprobate trebuie să reflecte cit mai corect anume realitățile anului „j”, iar pentru a preveni acumularea devierilor tarifare în anul „j” acestea trebuie să intre în vigoare la începutul anului calendaristic și nu peste 3-4 luni. Or, în cazul în care întreprinderea va prezenta calculul tarifului la finele lunii martie, valoarea tarifului necesar de a fi aprobat, în luna aprilie sau mai târziu, pentru a recupera toate costurile reglementate poate fi substanțial distorsionată față de tariful real, calculat pentru anul dat.</p>
--	--	--	---

CENTRUL NAȚIONAL ANTICORUPȚIE al REPUBLICII MOLDOVA

Pct. 27	<p>Ajustarea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice în decursul anului se va efectua doar în cazul existenței unor factori obiectivi ce nu pot fi controlați de operatorul sistemului de transport (modificarea cantității de energie electrică transportată, modificarea prețului de procurare a energiei electrice necesare acoperirii consumului tehnologic, fluctuația cursului de schimb al monedei naționale față de dolarul SUA, adoptarea de acte legislative ce duc la modificarea cheltuielilor etc.), care justifică o astfel de ajustare și care duc la o deviere mai mare de 5 % de la cheltuielile inițiale totale reglementate luate în calcule la stabilirea tarifelor. Pentru aceasta, operatorul sistemului de</p>	<p>Obiecții: După o primă examinare a normei se constată că prevederea nu instituie obligația operatorului sistemului de transport și Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică de a solicita ajustarea prețurilor în cazul în care se constată o posibilă diminuare a prețului inițial reglementat urmare a examinării factorilor obiectivi. În aceste condiții, operatorul sistemului de transport cu siguranță nu va fi cointerestat</p>	<p>Se acceptă parțial, pct. 29 va avea următorul conținut „ Ajustarea (majorarea / diminuarea) tarifelor în decursul anului se efectuează la solicitarea oficială a operatorului sistemului de transport sau la inițiativa Agenției.</p>
---------	---	---	--

	<p>transport va prezenta Agenției o analiză amplă a factorilor de influență și a calculelor devierilor rezultate dintre indicatorii reali și cei, care au fost aplicați în calculul tarifelor aprobate. În aceste cazuri Agenția va ajusta tarifele reieșind din factorii obiectivi identificați și nivelul de influență a acestora asupra tarifelor.</p>	<p>în ajustarea prețului în partea ce ține de diminuarea acestuia și există riscul influențării Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică de a nu da curs inițiativei de revizuire a tarifului.</p>	
Pct.29	<p>Ajustarea tarifelor în decursul anului este efectuată la solicitarea oficială a operatorului sistemului de transport sau la inițiativa Agenției.</p>	<p>Norma punctului 29, la fel, lasă la discreția Agenției pentru Reglementare în Energetică de a decide să inițieze sau nu ajustarea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul unei eventuale diminuari a prețului.</p> <p>În aceste circumstanțe există riscul comiterii manifestărilor de corupție din partea ambelor părți, în vederea acceptării unei poziții avantajoase. Manifestările de corupție precum, abuzul de serviciu și depășiri ale atribuțiilor de serviciu comise de către agenții publici din cadrul Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică nu vor putea fi incriminate și, deci, sancționate.</p> <p>Recomandări: Norma urmează să fie completată cu obligația Agenției pentru Reglementare în Energetică de a iniția procedura de ajustare a tarifelor în decursul anului în cazul în care constată existența indicilor obiectivi, a factorilor obiectivi justificați de diminuare a tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice.</p>	